

Lakewood Daf Yomi

PRESENTED BY SRULY BORNSTEIN

לע״נ

ברוך דוב ז״ל בן יבלחט״א משה חיים ווידרא נ״י
הרב שמעון דוד בן ר' יעקב יוסף איידער זצ״ל

מראה מקומות רשפי אש

לע״נ מרים שיינדל בת יבלחט״א אפרים שמעון סינאוויץ

שאלות ותשובות סימן נ"ה מנחת אלעזר

ישיבתה וגם כשירה פ"י נכרי פ"ב אין משיחה מטעם
וגרם מכתובת ופשיית חפילין חס לל לשמט פ"י ישראל
ופ"יש בלבוש ופמיג צמ"ז. וכיון דאין זה משיחה
חלית המלוא כלל ל"ש בזה אין מצדירין על המלוא כח.
וב"וותר המהו על סרב אצני מר מ"ש על דברי
הס"ק הון משיר צפ"י המעשה דשבוטות
שלא לפשות סוכה שפ"י (בסון משיר) שלא ליכב שם
(כאשר הוא האמת פ"י זה כפשוטו) ודמה הוא דאין
זה שפ"י של. למשוח"י ככל ונבטלתי משחומם דאם כפי
דבריו מה דאמרי' (בכחוצות פ"ו פ"א ובחולין ק"ל
פ"ב) אומרים לו. מעשה סוכה" וזוהי פ"א מ"כין אוחו
מד שחלא נפשו ולפי דבריו ג"כ הס"י דמ"כין אוחו מד
שחלא נפשו מד שיעשה סוכה קודם חג וז"ל לא
סגיא ד"ח"ב בסוכה גב"ד" ופעשאו נכרי כשירם וכי
סורגין אוחו מד שיעשה סוכה בצמ"ז. וסיכלה על
הדעה הספקשות כזה הלא המפרש כן אינו אלא
פופה בדבר משנה ל"ג גם צמ"ש דשבוטות ה"י.
ו"מ"ש כח' מחיקונים דחשיב שם פקודין דחליין ברגלין
ובידין. וכלל חשיב שם צמ"ש דחליין ברגלין
הליכה לברית מילה וכי קס"ד דהליכה לברית מילה
הוא המלוא וכלל המלוא הוא רק למול ל"ז דחשיב
שם רק דרך מילי דחסידותא פשיית המלוא ולא המלוא
בעלמון פ"ב חשיב גם סוכה ולולב דחליין בידין.
ובאמת מהו סוכה הליכה לברית מילה כחצ"י מהו
בעפ"י בחיבורי אוח שט"ס על ה"י מילה (ס"י רס"ה
פ"ק כ"ד) דפל כרחק זכו היינו שטש"י החיטוק לביכ"כ
למולו והולכים לשם המולאים או הליכה לסעודה ברית
מילה או הליכה לזית החיטוק למולו ופשיעא ש"ז אינו
כלל מפיקרי המלוא וס"י כך דחשיב פשיית סוכה
אבל לא זהו פיקר המלוא ח"ס.
ו"ג"ס א"ס דמ"ה פשיית סוכה להליכה לברית מילה
כ"ל מחזיקין או כדברי ירושלמי דפשיית
המלוא סוכה מצד פל"י וגם פשיית החפילין כ"ל
והפעל על הדעה שח"ס ה"י הולך למול ח"ס ב"ו או
שכדוכו למול בן חצירו והלך מצ"ח ב"ו ה"י והכרית
מילה (בד"ק מש"ל) ו"י ב"ו ג' שח"ס להכ"פ בד"ק
ב"ו ופשיק רק שמחוייב לד"ג על הכרית לכ"פ
צמ"ל פרחא מד פ"ק כ"ד שלא יפסיק באמ"ג ב"ק
ש"ז א"סור לכ"פ ולמול ו"י דומה כמו שפעל באצני
מר לג"ז ב"ן סוכה. ל"ז פ"ש שמוח לכ"פ כ"ל
מה ש"ל"ס רק ש"ב"א שמה ל"ו השמ"י צ"ק"ר למולו
ו"י רק ש"ו"ג"ר קודם ב"ן השמ"ש ד"ג וא"ס מחיל
מיד אחר יוכ"פ מה טוב אבל ו"ל להכ"פ מחמה
כ"כ ש"ק וכו'. וגם צמ"ל ה"י ש"ס זמ"ס ג"כ בחוק
השמונה ימים להכ"ן כלל חפ"ל כמו שח"ב בספרים
על מ"ש ב"ן שמונה ימים כי א"פ"ש ה"י משחוקק כל
השמונה ימים למול ב"ו ופ"י ק"י"ס כל השמונה ימים
מ"ל מילה ח"ו שמונה ימים דבוק כמו שפירש"י ו"י
ב"כ"כ סוכה של אחר יוכ"פ"ס מד סוכה. וגם מה
שדמו"ו בירושלמי לחפילין בכחוצות ופשיית דמצד
לפשות חפילין ל"י בירושלמי וה"ג בפ"מ"ך א"ס ה"י
כ"ח חפילין ה"ס מל"ד דמ"ז"ר פ"י ס"ד ש"כ"ח
לכח"ל ר"פ"ס כל מה דאפשר כל הפרשיות פ"ין
בא"י"ם ופ"י"ה (א"י"ס סימן ל"ב פ"ק ב"י) ב"ס ס"י
ה"כ"ו"ה לה"ר"י"ל אבל לא מ"ל על הדעה ש"ס ה"י
כש"כ"ה החפילין ב"ו ה"י ו"י"ס ומ"י"ק ומ"י"ה לכ"ח
פ"ש ר"ב"ש"ח אחר ש"ק ד"י"ו ש"ק ב"ז אין מצדירין
על המלוא פשיעא ד"י"ו מ"ן ל"כ"ל כלל ש"א"ל
דב"ן סוכה כ"ל ופ"ו י"ח ב"ז בחפילין ש"ק מ"ל
בכחוצות מש"ס ד"ר"ך לקד"ן א"ר"ך ל"ו"ה פ"י סופ"ר י"ר"ל
מש"א"י

כ"ד"ו למ"ן בסק"י ומ"ו והל"ה לא ר"י"ו לקבל
מספ"ס ומ"ל לפ"ס כ"י ל"ל ליג"ר"ו א"ב"ר"י.
וע"ה ה"י ל"י ס"י ש"ל ש"ס ירושלים מס"י"ג
מדו"ה"ר"ס צ"ר"ס מ"ש המ"ה וסוכות נ"ד
מ"ש ש"ל"ה ל"י"ח"ו ל"ר"ש"ל"מ"י על ק"ש"ס וצ"ר"ס ב"ס"ו
ב"ק"מ"ר"ס ז"ר"ן ל"ד"ר א"ר"ו"ן ח"מ"ר ש"מ"ר ר"ש ק"ו"ר"ל
א"ך נח"ש"ו מ"ז"פ"ו ע"ל ס"ו"ל כ"ל ו"י"ה כ"י ל"ל ב"ז
ל"ח"ך צ"ח"י"ו ב"ו"ש"ל"מ"י מ"ו"י"ך ע"ל ס"ו"י"ן ס"ל ו"י
י"ח"ר"ט מ"ל ש"י"ו"ת. ו"י"ל"ט מ"ל ט"פ"ת. ו"י"ר"ט ב"ח"ו"ר"ו
נ"פ"ל"ו"ת. ו"ג"ר מ"ל ו"א"ר ח"ו"ר"ה. י"א"ר מ"ל"ט ב"ד"ר"ה. צ"י"י
מ"כ"ה א"ל"ו ל"פ"ו"ה ו"ב"ר"ה ו"מ"ה ל"א"ו"ר"ו ע"ל מ"ך המ"י"ה
צ"י ו"ש"ו ב"ו"ש"ל"ס ב"ח"מ"י"ס ר"ב"ס ו"ס"ו"כ"י"ס.
י"ד"ו"ש"י"ו"י"ו.

סימן נ"ה

בתשרי אצני מר (א"י"ס ס"י ח"י"ס) י"ל ל"ו"ן ב"ד"ג
ה"ח"ס מ"ה ש"י"ח"ס ו"ר"ש ב"ש"ה ש"ל מ"ר
סוכה ב"ו"ס ה"י ש"מ"ו"י"ב"ס לפ"ש"ו סוכה קודם ה"ש"ה
דחשיב מצדיר על המלוא. כ"ו"ן ש"ש"ה ב"ח"י"ס ש"א"ן
י"ח"ל לפ"ש"ו סוכה ה"ס קודם ה"ש"ה ול"א"ר ה"ש"ה
ש"י זמ"י"ס ח"ו"ק"י"ס ו"כ"ש"מ"ב"יר מ"מ"ן ל"מ"ן ח"ש"י"ב מ"ב"יר
ע"ל המ"ל"ה כ"ו"ן ב"מ"י"ל"ה (ז' מ"ב) ל"מ"י"ד ק"ו"ר"ל ב"א"ד"ר ר"א"ש"ו"ן
כ"ש"מ"מ"ח"ן מ"ד א"ד"ר ש"י ח"ש"י"ב מ"ב"יר מ"י"ד ש"כ"ר"א"ש"ק
מ"ד י"ד ש"ב"א"ד"ר ש"י ו"כ"י"ו מ"ש"ו"ס ש"י"מ"י"ס ש"ב"ח"י"ס א"י"ן
ר"א"י"ן ל"ק"ו"ר"ל"ה ו"ד"ב"ו"י"ו ב"ח"מ"כ"ה"י"ס ח"מ"ו"י"ס ל"מ"ש"י"ן כ"א"ש"ר
נ"ב"א"ר ל"ה"ל"ן ב"פ"י"י"ו.

ו"ד"ג"ה ח"ל"מ"י"ו ס"י"ג מ"ק"ו"נ"ל"ך ה"ר"ב"ה ל"ה"ש"י"ב מ"ל"ו.
ו"ה"ש"י"ג ש"פ"יר ב"פ"יק"ר ה"ד"ב"ר ד"ל"ש ל"ו"מ"ר ז"ר"י"ן
מ"ק"ו"י"מ"י"ן ו"א"ן מ"ח"מ"י"א"ן א"ח ס"מ"ו"ה ו"כ"י" ר"ק ב"ס"מ"ו"ה
ב"מ"מ"ס"ה (פ"ן ב"ק"ו"ר"ל"ה ס"מ"י"ל"ה ב"פ"ו"ר"י"ס צ"י"ד ו"כ"ו"ל"ה)
ל"ל א"ל"ה ב"כ"כ"ה ל"מ"ל"ה ו"ב"פ"ר"ס ב"פ"ש"י"ה סוכה ש"א"י"ה מ"ל"ה
כ"ל"ו ה"א"י"ל ו"סוכה נ"ג"ך כ"ש"יר"ה ו"פ"ש"י"ה ל"א"ו מ"ל"ה
ה"א"ו ו"ד"ל"א"מ"ר"י ב"מ"ט"ו"ה (ד"ף ח' פ"ב) ה"א"י"ל ו"מ"ל"ה
ח"ו"ס א"י"ו ח"ו"ר"ש ל"א"ו מ"ל"ה ה"א"ו ו"ה"א"ו ח"ש"י"ב ל"ו ח"פ"ל"ו
ל"כ"ש"מ"י"ד ד"ב"ר"ה מ"ך מ"ח"י"י" ד"ש"בו"ת (כ"י"ס פ"א) כ"ש"ב"פ
ל"ב"פ"ל א"ח ס"מ"ל"ה ש"ל"ל ל"פ"ש"ו"ה סוכה ו"כ"ג"ס ש"כ"ש"י"ג מ"ל"ו
ח"ל"מ"י"ד"ו מ"ס"י ה"ן פ"ש"יר ש"פ"י ש"ל"ל ל"פ"ש"ו"ה סוכה ש"ל"ל
ל"י"ש"ב ו"פ"י"ו כ"ח"ב (ב"א"צ"ני מ"ר) ד"א"י"ן ז"ה פ"יר"ו"ש"ו
ע"ל "ל"פ"ש"ו"ה" וג"ס ה"ב"י"א מ"ח"ח"ו"ס"י"ך (ח"י"ק"ו"ן פ"י ד"ף ק"ל"ה)
ו"כ"ל פ"ק"ו"י"ן ד"סוכה ו"ל"ו"ב ח"ל"י"ו"ן ב"י"ד"י"ן. ו"ב"ר"ש"י" מ"כ"ה
(ד"ף ח' פ"א) ד"פ"ש"י"ה סוכה ה"א"ו ג"ו"פ"ה מ"ל"ה פ"כ"י"ד.
ו"ד"ג"ה נ"פ"ל"א"ח"י" ע"ל ג"א"ח ו"ג"ד"ו"ל כ"מ"ו"ח"ו ו"כ"י נ"פ"ל"ס מ"מ"ו
ד"ח"ל"א"ו ב"פ"ל"ו"נ"ח"א ד"ב"ב"ל"ו ב"ירושלמי ה"י פ"ש"י"ה
י"סוכה כ"ו"י מ"ל"ה או ר"ק י"ש"ו"ב"ה ו"כ"י" ש"י"ס מ"פ"ו"ר"ס
ג"ג"ו"ו ב"מ"נ"ח"ו"ה (ד"ף מ"ב פ"א) כ"פ"ו"ש"ה סוכה ל"פ"ל"ו"ו
מ"ב"ך ש"כ"ח"י"ו"ו ב"ז ל"י"ש"ב ב"ה מ"ב"ך א"ק"ב"ו"י ל"י"ש"ב ב"סוכה
ז"א"מ"ר"י" ב"ג"י" ו"א"ל"ו ל"פ"ש"ו"ה סוכה ל"א מ"ב"ך ו"כ"י פ"י"ש"ו
ז"כ"ו"ס"י" ש"ס (פ"ב) ד"י"ה ו"א"ל"ו ל"פ"ש"ו"ה ו"ב"ח"ו"ס"י" סוכה
(ד"ף מ"ו פ"א) ד"י"ה כ"פ"ו"ש"ה סוכה ל"פ"ל"ו"ו ב"ש"ס ה"י"ו
ב"ר"ט"ו ד"כ"ל ל"ה"ירושלמי ד"מ"ב"ך ב"א"מ"ה ע"ל פ"ש"י"ה
סוכה וג"ס ע"ל פ"ש"י"ה צ"י"ת"ה ו"ח"פ"ל"י"ן ו"כ"ו"ה ב"ירושלמי
צ"ר"ט"ו (פ"י כ"ו"ר"ה ס"ל"כ"ה ג'י) ו"כ"ו"ן ד"כ"ו"ה פ"ל"ו"נ"ח"א ב"ן
ה"ב"ב"ל"ו ו"ה"ירושלמי ד"ה"ירושלמי ס"ל ד"מ"ב"ך ל"פ"ש"ו"ה סוכה
מ"ש"ו"ה ד"פ"ש"ו"ה" ב"מ"מ"ס"ה מ"ל"ה ו"ה"ש"י"ס ד"ל"ן ס"ל ב"פ"יר"ו"ש"ו
ז"א"י"ן מ"ב"ך ל"פ"ש"ו"ה סוכה מ"ש"ו"ס ד"א"י"ן ח"פ"ש"ו"ה מ"ל"ה
(ו"כ"ל"ל כ"ו"ן ד"ה"כ"ה ד"ל"ש"כ"ה סוכה נ"ג"ך כ"ש"יר"ה ו"כ"ש"יר"ה
פ"י נ"כ"י" ש"פ"ש"ו"ס) ו"כ"ו"ן ד"כ"ו"ה פ"ל"ו"נ"ח"א ב"ן ה"ב"ב"ל"ו ו"ירושלמי
ש"ש"ו"ס ד"ל"כ"ה כ"ש"י"ס ד"ל"ן ו"ד"פ"ס"ק"י"ן ב"ו"ש"י"פ"י" א"י"ה (ס"י
ח"ר"מ"י"א ס"פ"י א"י) ו"ה"מ"י"ו כ"י ש"ס ס"מ"פ"ס ד"א"י"ו מ"ב"ך
ל"מ"ש"ו"ה סוכה מ"ש"ו"ס ד"א"י"ן פ"ש"י"ה ג"מ"ר מ"ל"ה ר"ק

וחלילה לומר דמטלטל בחצר בלי ערוכ ואוכל בלי נטילת ידים יהיה חייב מלקות דחמיר כמיתה, ובגמרא כתובות פרק אלו נערות [ג:] מקשה דלמא נגידא חמירא ממיתה. ומה שכתב הרמב"ם בפירוש המשנה ריש שבת [בהקדמה] המוציא מרשות היחיד או רשות הרבים לכרמלית או להיפך חייב מלקות אי אפשר ליישבו בשום אופן, רק דקרי למכות מרדות מלקות יעוין בגמרא דכתובות סוף דף מ"ה [ע"ב], ובכהאי גוונא בהפך ריש סנהדרין [ג.] ומכות [ה.] קרי למלקות בשם מכות. ואין לתמוה על הרמב"ם שלא בירר לשונו, כי ידוע שחיבר פירוש המשניות בלשון ערבי והם מועתקים. וגדולה מזו מצאתי בחבורו הגדול שכתב 'או במקום וא"ו לפי מה שפירש נכדו דבריו כמו שכתב ב"י באו"ח סימן קס"ח [קמח, א ד"ה והרמב"ם כתב], ובכהאי גוונא מצינו במשנה וי"ו במקום 'או' חליץ ועשה מאמר [יבמות ג.], כמו שכתב רבינו שמשון בספר כריתות [לשון למודים שער ב אית כה] ואין להאריך בזה.

(אחר כותבי בא לידי ספר מגילת אסתר להר"י דלאון חיברו על השגות הרמב"ן על י"ד שרשים בספר המצות שחיבר הרמב"ם שבהם השיג על בעל הלכות גדולות. ובשורש הראשון השיג הרמב"ן על מה שכתב הרמב"ם שבכל מצות דרבנן יש בו משום לא תסור ומחי ליה במאה עובלי, ובפרט מגמרא [ברכות יט:] דכל לא תעשה אסמכוהו על לא תסור, דמשמע רק סמך.

על הדם [סנהדרין סג.]. * ובלשון רז"ל נמצא טובא (ועיין מה שכתב גם כן בספר באר שבע פרק קמא דתמיד דף ל' ע"ד [כח: ד"ה מנין]) המחזיק במחלוקת עובר בלאו [סנהדרין קי.] [עיין לקמן תשובה קס"ו [ד"ה ועדיין צ"ע וכן בסוף התשובה], והנהנה מצרי עין [סוטה לח:] והשח שיחות חולין [ניומא יט:] והמונה לישראל [שם כב:] * והעולה מבבל לארץ ישראל [ברכות כד:] ומאן דשתי בקרנא דאומנא [מכות טז:], ובודאי דאין בהם מלקות ואסמכתא ניהו, ואין נאמר בלאו דלא תסור דמיירי בכל אדם ובכל ענין ועונשו דסמוך לו דווקא על פי כמה תנאים שזכרו רז"ל. אלא על כרחק גם הלאו עיקרו על אופן המבואר 'כי יפלא' [דברים יז, ח] וכל תנאיו.

ועוד אלו היה לאו גמור לכל מילי דרבנן לא הוי פליגי אמוראי בפרק ב' דשבת [נג.] על וציונו דנר חנוכה היכן ציונו מר סבר מלא תסור, ומר סבר משאל אביך ויגדך. וקשה למה חולק על מאן דאמר מלא תסור שהוא דבר ברור, ומייתי קרא דלא נזכר בו שום ציווי, גם אין פשוטו של מקרא כך. אלא ודאי כמו שכתבתי דלא תסור קאי על כי יפלא. (ובזה גם כן מתורץ מה שהקשה אלי בכתב אב"ד [ה"ה] [פרנקפורט] * למה ליה לש"ס [מגילה ד.] למימר דנשים חייבות במגילה שאף הם היו בנס, * תיפוק ליה דהוי ליה לאו דלא תסור וכל לא תעשה נשים חייבים. אף שהשבתי לו באופן אחר [עיין בסמוך סימן י' [ד"ה ומה שכתב מ"ו]].

* ובלשון רז"ל נמצא טובא וכו' המחזיק במחלוקת עובר בלאו וכו' ואסמכתא ניהו. עיין ספר המצות להרמב"ם כי לאו דלא יהיה כקרח ועדתו לא נאמר בש"ס רק דרך אסמכתא, ועיין תורת נביאים למהר"צ חיות דף ט"ו ע"ב (בית דוד).

* והעולה מבבל לארץ ישראל וכו'. תמוה, דהלא בדין זה נאמר רק עשה ולא הוזכר לאו כלל — (עיין ברכות כד: שבת מא. וכתובות קי:) — ומהיכי תיתי לחייבו מלקות. ואינו דומה לשאר המקומות שהזכיר רבינו כאן שבהם הוזכר לאו, ומהם אף שני לאוויין. וצ"ע. [ועוד, דאם כדבריו היה לו למנות גם הך דברכות יג. הקורא לאברהם אברם עובר בעשה, ועיין בחידושי מהר"ן חיות שם].

* למה ליה לש"ס [מגילה ד.] למימר דנשים חייבות במגילה שאף הם היו בנס, תיפוק ליה דהוי ליה לאו דלא תסור וכו' עיין בסמוך סימן י'. עיין באריכות בדברי רבינו להלן תשובה יא ד"ה ומה שתמה על שני אבות וכו' שביאר תירוץ זה היטב. ועיין בשו"ת שאילת יעב"ץ ח"ב סימן קב שהביא קושיא זו ותירץ כתירוצו של רבינו הנ"ל.

וראה בסוף הספר במדור "שו"ת מכתביד" סימן ב, שהקשה רבינו כקושיא זו לענין חנוכה ע"ש.

* תיפוק ליה דהוי ליה לאו דלא תסור וכל לא תעשה נשים חייבים. עיין ברכות פרק מי שמתו [כ:] מהו דתימא כיון דכתיב ערב ובקר כמצות עשה שהזמן גרמא דמי, הרי דאפילו בדרבנן פטורים מהזמן גרמא. ועיין תוספות שם ד"ה (ו) בתפלה דרש"י לא גריס כו' (ליקוטי חב"ח).

לכיון לא חשיב ודלי חרפה ידוע כפסק תרעה דקונמות דסתמייהו
לחרפה קיימי מאחר דמלוה היא לאתפולי עניייהו. אבל בלמה פתח
מעלה כיו. ההפסד שגורל מ"י התערבות, ומחירין על ידו.
ואין בכך כלום מיה שנתערבות גרם לו להפסדו. דכוחה אשכחן
שובל.

ומש"ע ממי"ם ריח בנזכר כל דברי. אין לורך להשיב על זה.
סברי מחלוקתו בלדו. הר"ש"ם שכנגדו חלוק עליו ואף ר"ת
לא אמר אלא בפסמ"ח. דלא ידעינן מהחט"ה אבל במתחמת לפיננו ע"י
דבר שנתחדש לו מודה ר"ת והר"ש"ם ז"ל ג"כ לא הור"ך לחלוק עליו
אלא לומר דסתמא דכ"ג נמי כודאי דמיא וק"ל. ומ"ש הרבצ"ו
דבעת הר"ש"ם דמסוג שהעונש רבין עליו מיד. לימא. בולד יוכיח
וד"ק. ברם מה שהשיב על הר"ש"ם, וכבש עליו שדבריו תמוהין
שנ"ו לא החלה מלכות בזמיר ולא מיתה באובל תרומה, דהס ילכו
לחכם להסיר להם מיראת העונש כל אלה דברי כבאי כאשר כבר
זכרתי, דהא בזמיר טסקינן דמקבל התרומה ועובר אי"כ בר מלקות
הוא אם אינו כשאל ועומד מרדו, וכן תרומה שלא הושאל עליה.
כפי"ס משכחה להו כל זמן שלא נשאלו עליהן, אי"כ מאי קשיא ליה
ואטו ודאי הוא דישאלו עליהן אפילו אם ירלו, מי יימר דמזיקין
לכו חכם ושמא לא יספיק לו הזמן ליטאל עד שימות וקאי בעונש
מיסה אז, אבל אי חיתשיל אמירותיה אפילו לאחר שנעמ"ס, ודאי
דמתיר לו חכם ואין לורך לפתח אחר, והכי חיתשיל כהדיא דרבי
(ר"ת) דחטאת נזיר חיתשיל בשאלה. וא"ל כעטת בע"י דאי"כ אפשר
הוא, ואינו ודאי בשאלה, וק"ל שבה נפל כל מה שכבש, ולכן ממילא
כפל מה שר"ה להוכיח כן מדברי החו" בשהולח, דלמאי קרי ליה
התיראט ספק, הא ודאי ישאל על נירותו, ונדלה תמימה עליו
ז"ל ועל מהרש"א ז"ל בזה נתחבטו ולמה החליפו הדבר לודאי,
האיכא טלדקי טובא דלא יתיי לדי שאלה, או שלא יר"ה להשאל
מפני רשעו וכ"ל וזה פשוט וברור מאד, מש"י מירי ספקא לא
נפקא, אבל מי"מ קשיא (כמי"ם בחי"ג) הא כפי"ס התיראט ספק הו"א
וחמאי לקי. ובעל כרחו אנו לרבינן בזה לדברי החו" דלולין בחר
רובא ואוקימנא אחזקה, דמש"י ש"ן לנטות מהר"ה ספק, ואלה
הס דברים ברורים ומוכרחים באין ספק, ולמולם יכול ליטאל אפילו
מיראט העונש אם שיפוק בידו, ועלה בידיו שאין הכרח כלל לכל
מי"ם בפ"ו, ומחמת הפסד תערובת יש פתח להסיר מדר תרומה.
וכ"ש במלת חיל דרבנן, פשוט שאין לנטות מדברי רבותינו הסופקים
ז"ל, שמתירין לכתולה להשאל עליה מפני הפסד, ודילמא מליה ממי
איכא, דכרתבינן דלא דמי לתרומה דלורייחא דדוק, כל זה כתוב
אל"י מימי"ם רבי"ם.

שאלה ק

ברודא. שאלת וילן הפרוס ותנוי מי כ"י מחילה
לדברים הלריכים מחילה כגון לרשויות לשבת
ולדופני סוכה, ולחון בפני ס"ח למי"ה. ולחון בפני ממו:

תשובה

במאי דסיימת אפתח שער זה הכבוד לך. דהכי
חיתשיל בחשו"י רשבי"א חשיבא הב"י ב"ר. וסיימן
שמ"ח ז"ל ועושה לו מחילה אפילו סדין כל שחוקב בל"ר, שלא
יהא ניטל ברוח ויילן מחילה הוא לכל דבר. וזכר לדבר יהבדיה
הפרוכת לכס עכ"ד. ותתחמי עליו מאד בזמיק שם כי הכוח ר"ה
לספור שהרי ספרוכת אינה מחילה כלל וכן המסך לפתח האוהל
שהוא (וילון) אינה כש"ה אלא ללגיטותא בעגמ"ה והכ"ר. להבדיל
בין העומדים חולה לה. שלא יביטו בהיכל. ולכן התירו גם לפלות
הפרוכת בשבת דלאו אוהל הוא ומעט"ס זה וילן מותר לנטות ולפרקו
בשבת. כדליתשיל בבתרא בעירובין לפי שאינו מחילה לשון דבר.
לא לענין שבת ולא לענין חשיבת שלמים דבטינן פתיחת דלתות הסיכל
ומבעיא לן ס"ה דרבותי (כ"ה"ב) ויילן מלי אר"ו הוא עגמ"ה
כפתח פתוח. פירש"י דללגיטותא עבד. וזהו מפני שאינו קשור
למטה, להיות קבוע ועומד אלא נע ונד באויר. וכל מחילת שמייה
עומדת ברוח מזליה אינה מחילה כדליתשיל בהי"ט. וכמ"ס רשבי"א
עלמו לענין מחילה סדין. ובתוך כ"ד סותר ר"ע דגני ל"ח בולין
ומיי"ט נמי זכר לדבר מפרכה שגם היא והמסך לא היו מקובעים בל"ר
כיריעות המסכן שהיו מקובעים בל"ר מ"י יתדות. אבל ודאי שמוסין
מחילה בכל דבר ואף ביריעות וסדינין וא"ל לבקש עלות מרחוק
מפרוכת דלא דמיא כלל ולתמוד ערוך הוא בפניו. בפ"ט"ט (דפ"ב)
מלאו סדינין פרוסין. והביאו על ירידן ס"ח מרשות לרשות. וכן
לענין טומאה. בלילות ס"ח שנינו אלו חולצין יריעה וסדין ומסכת
פרוכת אמנם כל אלו בחקומים וקבועים איירי דלא אולי ולתו ברוח,
שוב ר"חתי שבס"י חו"י (סקס"ד) כתב כיו"ל ב"ו אכן מי"ם שם
ואפילו מחילה חזקה תלויה לא התירו אלא במים, שגנה ה"א. כי
מה ענין מחילה תלויה שלא התירו אלא במים לכו"ן. כסבור היה
משום שהיה תלויה באויר ואינה נמשכת לל"ר אינה מחילה לענין
שבת. וה"ה לילון שאינו מניע בל"ר. ולא היה החס במחילה תלויה
למעלה מג"פ איירי ומאוס דהו"ל מחילה שהגדיים בוקעים בה,
ומבטלי למחילה, מיהו כפחות מג"ע הו"ל לה מחילה ודאי דכל
פחות מג"ע, כארע"א המיכתה דמי. וכדתנן המשלשל דפנות (פ"ק)
דסוכה יו"ל) והיינו במחילה העומדת ברוח מזליה, מש"כ בולין
דיירי אפילו מניע לל"ר. ואף אם סורה על הקרקע הרבה אינו
מחילה לשם דבר כל שאינו עומד ברוח מזליה ככ"ל. יעבץ.

שאלה קא

שאל איתי רייק מפרגל בהא דכתוב פג"ש
(דל"ח) תיובתא דר"ש בל"ר. אבל לדוחן

לא אתותב ואפשר דהלכתא כוחתיהו. דבר"ש פכ"ז מקשי לתלמוד
לדרו"ש מהתם, וקאמר מי לא אומיבניה חרל זמנא, דסיינן הך
תיובתא דהכ"ה כפירש"י. ואי חיתשיל לרשו". הא אכתי אלעריך
לאותובי נמי לדוחן, דמכתם מוכח דחיהו נמי הו"ו מו"ן. ומבא"ל לא
משמע מידי, והר"ח"י לו שכבר כתבתי בחי"ג יסוד נכון, ש"ס
מי"ם חו"ש, דלכ"ס לקי"מ, אר"ש"י דלא פליגי לדרו"ש אלא בל"ר
ודוחן. אבל כל מיני מודו כ"ע דלאו מזון ניכחו אפי"ה לא קשיא
מהתם, דחיתשיל למימר כל מיני מזון מני. אלא דלא קבטי אפי"ה
סטודתא עלייהו. מש"ה לא מברכין עלייהו כמי"מ. ולא פרי"ן אלא
אר"ש"ם, דסברי בל"ר ודוחן. אר"ש"י דקבטי עלייהו לא מברך כמי"מ
וכיון שכן הך ברייתא דמפלגא בין אורו לדוחן וסברה אין מברכין
כמי"מ אלא אורו, על כרחו ל"ל הטעם משום דלדוחן מני לא
קבטי סטודה, ודמי לכל שאר מיני דמקרי מזון. אי"כ לא מוסבין
מידי לדרו"ש מהתם אלא לענין אורו דדוק: יעבץ

שאלה קב

ברודא. הקשיט לשאלו לי. אם יש אחי יסוב
נכון על מי"ם בחי"ג (ס"ט ד"ג) בשם גדול

דדורו האב"ד דפ"ס בימי"ם הכס. וזהו ל"ל לש"ס למימר דנשים
חיובות במקרה מגלה שאף הם היו בחזות גס. תיפוק ל"י דהי"ל ללא

תשובה

עיינתי בספר הל' ועם כי כנים דברי כה"ס
במי"ם שם בענין לאו דלא תסור שהוא לאו שכללות
כיו"ל

שאלה צט

שוב אחר זמן מה שנתיישבתי פה. בה מעשה
לידי בחלה שנתערבה בטעם, ולא הי' בה כדי
בפול דעמח בכנייה דלול בה לחומרה, ולא ריתתי לסמוך על דמתי
לעורות נדר דעת ה"י, אר"ש"ם שיש לי עמודים גדולים להשען עליהם
ביחוד שגם הכ"ה ב"ך לא מערב בדבר ושתיקמו הודעה היא ודאי.
וטוד בשל דבריהם הך אחר המקל, אפילו במחלוקת שקול, כ"ש
שכבר סתורו כל דברי בע"י בדברים ברורים מאד בעז"ה, אר"ש"ם
לא הנסתי לבי בהוראה זו, ותלחמתי אל המורה הזקן שבמקום הלו,
ובגדי לי שהאל, שמתחלה הורה לו שיעשה מיה אחרת כשיטור
חלה. וילרפנה לוו שנתערבה בה חלחה ופירש ממנה על הכל.
וכיון שאמר לו שהאל שהוא דבר קשה להעשות בו ביום שהי' בע"ש
אחר חלות, ואין שבות להעטב בה אח"כ הורה להסיר הנדר
כעסק כגבה שמי"ם, כמדומה שאלמלא הי' שעת הדחק לא מלאו
לבו לעורות כן. אולי מחמת מ"ס ה"י כ"ל ור"ה דלא ברי"ה
ל"י מלח"ה. והנה חמתתי מאד משמוע, שהורה מתחילי לעשות טיבה
אחרת לפטור בה את זו, כי מה ענין זה לכו"ן דלא שייך אלא
בנתערב מתוקן בטבול שא"ס יש לו פרכסה ממקום אחר מוליח ממנה
מלחה על הכל, אבל הכא דמתוקן הוא ודאי אח"כ נעשה מדומע.
מי מליח למימר דלפטריה ממקום אחר החייב ודחי, דמאי חובטי
ל"י בהא, אי לפטורי מחובת חלה, הא איפטור ל"י אסו פדיון
אי"ת ל"י ומקטע לאיסורא דפתח בגויה, דליתל אהך חלה דקמפרי"ם
האדרתה ה"ה ודאי מיני דרדי ניכח. ר"ן איסור מדומע נפקע אלא
ע"י ביטול אחר ודאי ע"י הפרכסה תרומה וחלה אחרת אפי"
ממקומה כ"ש ממקום אחר.

אף שיש לי למנוח לו קלה עור בדרך רחוק אבל איני חושדו שעלה
על דעתו של אותו מורה כי לריך אני למודעי שמליכו חילוק
בין תרומה שחורה למקומי ובין נפלה למקום אחר. כמו שנינו
בפ"ד דממאי. ואיחא פלה בירו דמאן דמפליג בין למקומי בשאל
למקומה ס"ל דמקומי מתרת השירים לאכילה דס"ל כשחורת למקומה
אינה מדמעת אלא הכל חוזר להיות טבל ככתח"ל ומפריש ממנה
התירומי או החלה מתחדש וניתרין השירים באכילה ע"י הפרשה זו
(עמי"ם בס"ד בחי"ג לפ"י בבתרא דיומא וכושי"ם ח"א סימן קל"ה)
ולכן באמת אפי" חזרה חלה זו לפיכחה והי' בה ק"ה לבעלי הייתי
חושש להסירי שלא תמלה בביטול זה כיון דחיתשיל מ"ד דמקומי
מגה שכל ולריכה הפרשה אחרת ולא מהי בה ביטול ויכולני לנדקק

שאלות חלק תשובה קג קד קה קו קז יעבץ רא

מזרף לה שראיתי עור השלפוחים עלמה עבה. ובשר כחול כולו בריח ושלם גם בהקפו לשלפוחים. באופן שהי' נראה להדיח להל' שייך הכל לומר סופו לירקב ולינקב. לכן אמרתי הבו להל' לוסף על הפרסות. ובתור' חסה על ממונם של ישראל יעבץ.

שאלה קו

ששאלת על ארדות בוטא שנמלאת באוזות פטומה בין עור כלואר והוטט ונפתח' ונמלאת מלאה נוטום. מה דינו. כי אומרים שהרבה תשובות אחרונים מתמרים:

תשובה

אם אמנם אמת הנידון לך שכמה מהאחרונים הלכו אחר שיחה נטע של הרי"א אשכנזי שסאך על שכלו המופשט מכל טעם ורואיה ברורה להקל באיסור לאוריייתא. וחלק על שנגדו בזקן המופלג ובקי בהורף' בעל ש"י ז"ל. בסדרה בעמאל. וכן בעל פריה נשטן על מקלו יגיד לו קצתה בפשיטות להחר. לא תשמע ולא תאבה שרי להו מריובו להמקליה לא בעתה כי תשמע כה"ג סמוך לוטט בפנים מבלי הכר על עור כלואר מבחוץ. וכן אם נמלא כזאת בגוף חלל העוף סמוך לבני מטיים בלי רוטט על העור מבחוץ שזוכל לתלות שרחוק הנוטום ונכנסו דרך חס. פשיטת שהיא טרפה ודאית. שאין ספק בעולם שכנים הנוטות דרך הוטט (אמן) שהיא דבר רגיל בלחות פטומת שמורטות נלוותין ונולגות ואזן וניקבו ב"ט ונטשו בוטא) חלילה לבדות דבר מלכבו ולחלות במידה להל' שכיח לגמרי דאפי' לקולא אוליין במידה שכיח ספק כלל ספק קניא אימר קניא ב"ט לחומרה ולא חס לקמיה חלל המתיר שדה דבר רחוק זר מאד ולא חס לדבר הקרוב מאי' לכן אפי' יש איבר מבחוץ גם הוא טריפ' מספק לפחות. דילמא יקב אבר שנקיבוהו במשבו כמו בקוף ומחט שנמלא בחלל בהמה או עוף זה פשוט מאד לכן לא אלארץ בכך. שוב מלאחי און לי בתשו' חב"י (סמה"י) שהכסים לאסור. וכיון והלכ'. ע"ש שדבריו נכוחים לבין וימיה לה חזו והמקל בזה עתיד ליתן הדין כפי הוא כאמלא כללות בישראל דברי הלעזר יעבץ

שאלה קז

שאלת בהמה שלא נמלאת בה כוליה וניכר שהי' לה אלה שנטל' ע"י חולי עד שכלה ובטל' לה. כגון שראינו שהקרום שלה כוזף. אם אולי יש לסמוך מ"ד פרי"ח. שהשיג על ה"ש מי שכי' (בסמ"ד ס"ו בשי"ע) להכשיר בהמה ישראל בעמקוס הפסד מרובה:

תשובה

חלילה לסמוך על דבריו למשוחן סניף הקל. שכל דבריו בזה בעלים וכלים מלאייהם כי מ"ש ותקשי ליה מריאה שנקב' ודופן סותמת' כו'. דהו פסיל החזור להכשרו לאמלא מלינו טרפה שיש לה התר דמקמי דסביך בבשרה הוי טריפה ולבשר דסביך כשרה. ולעיל נמי גבי טרפס הכבד שאם ינקב טרפה ולא נכנסה כשרה אלא מאיל' למייר נכי דע"י נעשה ארס בעינלות אבר שוב א"ל התר כו'. אבל ממילא אפי' דאית ליה תקינה א"כ ה"ג כו' עכ"ד. ואין בהם ממש ותקשי ליה. ותו ליכא הילכיה סתימת כבד למרה. וסתימת יריכס לחלחולת וסומן הלב ללב (אליבא דב"י ס"א). אבל במ"כ לא דק בהא לגמרי. דפשיטת ליכא ראייה מכל הכי דלעיל. משום דהויא סתימ' דמטיקרא. כדכתב רש"י בפ"א"ט (דמג"א) משא"כ בקרום שגלה מחמת מכה דלא הוי קרום. כיון ולבשר הכי קאחי אינו מכשיר' אפי' לא הוי סופו ליבשר. וכי הוי נמי טעמא משום דסופו ליבשר מאי הוי אטו מי עדיף מניה כי ליכא סתימ' כלל כי הכא ומנין לו זכ החילוק שבין בידי ארס לבדי שמים ככה"ג אי להרמב"ן אפי' נעשה ב"א חוזר להכשירו כדס"ל גבי נחחק הרגל ואי להרא"ש. אפי' ב"ש אינו חוזר להכשירו. אחר שכנים בבהמ' כח הטרפות ודאי לא יעובדי עוד. וכמה רחוקה הראיה שהי'א מטרפס הכבד דערבך ערבא לריך. דהתם לאו פירוש' אחרת ודוק. ובשי"ע שם לא הוכיר להכשיר בו אלא סרכא. דליכא למימר משום דס"ל כמ"ד יש סרכא בלא נקב. וכמ"ש בשי"ע בשני מקומות שאין סרכא פוסלת אלא בריאה (ומשום דסופה להתפרק ולנקב. אפי"ג דמטקרא לית בה נקב) לאסוקי היכא. להל' שייך האי טעמא. ותו בשלמא ליכא טעמא רבה לאכשורי' אף בסתימ' כל הדיח מאחר שטרפס אין הנקב פוסל מחמת טלמו. וזכה"ג קרום שגלה מחמת מכה הוי קרום ודאי. דהא קחזינן דהדר בריא. משא"כ בטרפות שחמתה טלמו של אבר לא אשכחן דמתכשר בתר דאיעריף כ"ש היכא דהו ליכא למימר דהר בריא דוק הילכך שרי ליה מריה לפר"ח דדחי לדעת מוסכמת במלי דב"י. איבירא איהו נמי לא קסמיך ענה. נאם יעבץ.

שאלה קח

סי"ח שנמלא כחוב בה אלוף עולה במקום עגוה בקריא' אם לריך להיליא אחרת. **תשובה** כמדומי' שהוקקת לשאלו על כך. משום דאפשר אף הענין משתי' בכך והכחשמות אחד. שכן מילי (בושע י') על עגוה שהוא כמו עולה. ע"ד ההפוכים. כמו שגלה עלמה זמרה וזמרה כבש כבש. א"כ גם כלאן אף אם כחוב הפוך ר"ו קודם סלמ"ד מ"ש שם אחר הוא. אבל בלמ"א לפי מה שכבר נעשה הורא'

(כ"ו זא) בו המלא כמור"ק א"ח (ספ"ט) אבל תמהתי מראות שדחק שם בשביל כך. כי אמנם הקושיא היא שבוש גמור בעיני, כי אף אם בודאי גם נשים אימנכו בלאו דלא חסור במידה דשייכי בגויה. יחא דין או מנכב או חקנה חז"ל. הכל נכלל בלאו דלמ"ס בלי ספק (ואם הוא לאו שבכללות ואין לוקון עלי'. מה בכך. מיהו ודאי לויסורא ליכא בכל גוונא) ואחר הלי' ואחר האשה שוים בו. תה כשפרשו חכמים הדבר והס'לוהו חובה על הנשים כלנשים. כה"ג פשיטא גבי נמי רמי חיוב'. עלייהו ומזכרות בלאו דלמ"ס ונעשות (בדינא רבה מיהת) אם אינו מקיימות. כי עונש המוכר על לאו דלמ"ס בלמ"ס כבא"ש כמו בשאר לאוין שבחורה. אכן בדבר שאנו למשוחו ויש מקום לומר שלא כיוונו בו שיכולו גם את הנשים ממילא לא חילי עלייהו חיובא דלמ"ס כגון הכא. דסד"א לא עדיף מ"מ משאר מ"ע דלוריייתא שה"ג. דנשים פטורות, מש"א אי לא אשמיטין דחייבות בת"מ, משמחא הוה אמרינן דפטיירי דכל דתקון רבנן כתיב דלוריייתא להכי ודאי לריך גילוי ורמז להייבן. ולא קיימי טלה בלמ"ס, בלמ"ס מבי תימי לחייבניהו, דליחול עלייהו דין לאו דלמ"ס זה פשוט וברור. יעבץ,

שאלה קט

לגריכהו מר לטיינן. במ"ש בספרו מור"ק א"ח (ס"ח הר"א) מגי'א בעי'א מטפחות. ופתי"ג עכ"ל, במטותא מניה דמירא לאודושי לן מאי דהו כה. לנמוד אנו לריבין.

תשובה

הילך מ"ש שם בחי"ג חלק (דקט"א) כי מטו מנחת אסתר, אמרי הא לא בעי'א מטפחות לא ידענא מ"מ לא בעי'א. דהא לפוס מתנייחין בפ"ב ידיים. וגמרא דפ"ק דמגלה מגי'א מסמאה את הידים ל"ה ועדיפא מקהלת דפליגי בה. וטובה בשב"ה י"ח דבר דעומלת כתבי קודש. משום דר' פירך היא. שלא יאחזקו ערומים בלי מטפחה. וכמ"ס תוספות שם דס"ח לאו דוקא אלא כל כ"ק בכלל ס"ח (והכי אשכחן בפרקיין דקרי תלמודא לברי גבואה וקבלה תורה וכן עור כ"ס במסכת זו ביחוד ובכ"ט) אי הכי מדלעמי' מטמיה אמאי לא תבטי נמי מטפחה זל"ע. דילמא אפי"ג מ"ה' מקפיד ר"י עלייהו למימרא דליחא אלא בעי'א מטפחה, וכן בדין מחמר שקרויה ספר וזריכה שרפוט ושאר'א כחמתה של תורי. איבירא לא חוינא נמי לר"מ דפסקה בספרו ולא ידענא. אי מדמטיק מיכא לגמרי. ש"מ דלא כ"ל או דלמא אשמיטע מרי. יעבץ.

שאלה קך

עמדון הת"א.

שאלה קכ

התו ר"ל מאפסח בגמרא דפסחים (דמ"ב) מני י"א ר"י דתני ר"י"א לכל כלי שני הוא נותן חוץ מדבר שיש בו חומץ ולי. ופירש"י (כלל כלי שני) הוא נותן דכ"ש אינו מבשל חוץ מדבר שיש בו חומץ שדבריו תמהוים לפי שהם נגד תלמוד ערוך בסרק בירה (דמ"ב) דלבעי' לן ר"י ארישא קאי ולקולא או אבישא ותחומיה ופטיינן לה מברייתא דרביא קאמר ר"י לכל הללנסי וקדרות רוחות הוא נותן חוץ כו'. ש"מ ר"י ארישא קאי. וס"ל אפי' כ"ר אינו מבשל כי חס ע"י חומץ ומ"ס יידי רש"י מאוקמתא דתלמודא:

תשובה

כבר עמדתי על זה בחי"ג. ונ"ל ברור פירש"י כאן מוכרח דעל כרחך הכא בכלי שני קיימרי. וס"ל כ"ש נמי מבשל ע"י חומץ דלמתי' אלא בכ"ר איירי תקשי מ"ס דתני ד"א דלמר והרואה שימלול נותן חוץ החומץ תיפוק ליה בלא חומץ נמי אלא ודאי בכ"ש עסקינן. דאפי"ג דס"ל לת"ק כ"ש דעלמא אינו מבשל מ"מ מודה דחומץ מבשל אף בכ"ש ולא פליג אר"י אלא במאי דס"ל דחומץ אפי' ע"י חמרות מבשל דדבר שיש בו חומץ קאמר. אהא פליג ת"ק אבל חומץ בעיניה דת"ק נמי מבשל אפי' בכ"ש. ומדח"ק נשמע לר"י דס"ל חומץ מבשל גם בכ"ש אפי' ע"י חמרות ולפי' זה דמסקינן התם ארישא קאי ולקולא ה"ס דמקל כ"ר דעלמא דאינו מבשל לאפוקי מדח"ק דס"ל כ"ר מבשל ומחמיר בחומץ דאליבא דת"ק חומץ אינו מבשל בכ"ש אלא בעיניה דוקא. ואליבא דר"י. חומץ מבשל בכ"ש אפי' ע"י חמרות וישר הוא. יעבץ.

שאלה קכא

בה מעשה לר"י במחול שהיה בו שלפוחית בלא מים. מונחת בתוכו לאמנע ארכו (וכיסי' מוסק קנה אם היתה מונחת בסומכיה) והשלפוחית מובלעת במחול אלא שמלך אחד בשר המחול מקיף אותה כמטט כעובי אמלטי דאלכט קטן של ארס בינוני ובלד האחד ה"י מקיף המחול בדקות עד שה' נרא' בעיני ההקף עור של מחול בלבד. והכשרתו וסמכתו בזה על דעת בכ"ה (סמ"ה) בלרוך דפרי"ח. דה"ה לא בעינן כעובי דר"י אכ. גם לא נרא' מעטב בעולם. אפי' של כסף טעביו אפי' כחל"ז או שלישי' של עובי בשר זה. שהי' מקיף לשלפוחית מלכה האחד כיל כ"ש של אכז שלא נמלא עב כמיהו. עם שכלו ליריבו מסככות ימות דמויות אין אחד מהם עב ויתר ממעטב ר"ס אשכנזי. וכן שכל עקר דין מ"ס נבחות באיסור בשום אופן חידוה הוא אף לן בו אלא חידושי. גם רבציה שדכשירו ספק בו. משויר עובי דינר אכז

דהתם אי־אפשר בענין אחר וכך היא מצותו כיון שהוא מצווה שעל גופו, ואפילו בתקיעת־שופר הרי המצווה לשמוע קול שופר, וכיון שהוא אינו ב־חיובא לכן סגי בחינוך אם גם הוא תוקע, אף־על־גב שאפשר שישמע מגדול מכל־מקום הא גם אז לא יקיים המצווה כתיקונה כיון דבעצם הוא קטן ושמיעתו אינה שמיעה של חיובא, מה־שאי־כן בנר־חנוכה כיון שהוא חובת־הבית ואם ידליק בבית מי שמחויב בהדלקה עבור הקטן חתקים מצות נר־חנוכה בשלימות, לזאת אינו מתקיים מצות חינוך כי אם ע"י שידליק גדול, ויש לומר דזה הפירוש בגמרא הדליקה חרש שוטה וקטן לא עשה ולא כלום, היינו שגם לעצמו לא קיים מצות הדלקת נר־חנוכה.

11/08/2018 11:00:00

שם; גמרא: נשים חייבות בנר חנוכה שאף הן היו באותו הנס.

בשן"ת "חרות־יאיר" (סימן ת, ט) וב"שאלת־יעב"ץ" (חלק ב סימן קב) הקשו, למה הוצרכו בחנוכה ופורים ובארבע־כוסות לטעמא דנשים חייבות משום דאף הן היו באותו הנס, חיפוק־ליה דכל דרבנן יש בו לאו דלא חסור' ובלאווי' גם נשים חייבות. ותירץ האדר"ת: משום דמרא דשלשה שמעתוח אלו נשים חייבות בנר־חנוכה, במקרא־מגילה (מגילה דף ה) ובארבע־כוסות (פסחים דף קח) הוא רבי יהושע בן לוי, וריב"ל לשיטתו דסבירא־ליה בסוכה (דף מו ע"א) דאין מברכין כל שבעה על לולב מפני שהוא מדרבנן כמו שמשמע שיטת רש"י ז"ל, ואס־כן בעל־כרח דסבירא־ליה דליכא לאו דלא תסור' כלל על מצוה דרבנן. ולפי־זה לדין דקיימאלן דאיכא לאו דלא תסור' במצוה דרבנן, אפשר דכאמת נשים חייבות בנר־חנוכה משום דלאו דלא תסור'. וכוה יתיישב שפיר זה שהרמב"ם לא הזכיר בשום־מקום הטעם דאף הן היו באותו הנס, דבחנוכה השמיט לגמרי הא דריב"ל דנשים חייבות בנר־חנוכה, ובפורים וארבע־כוסות כתב סתמא, בפורים כתב: הכל חייבים בקריאתה, (פרק א מהל' מגילה ה"א). ובארבע־כוסות כתב: וכל אחד ואחד בין אנשים בין נשים חייב לשתות כלילה הזה ארבע־כוסות. (הל' חמץ ומצה פרק ז ה"ז).

שם; גמרא: אמר ר' זירא מריש כי הוינא בי רב משתתפנא בפריטי בהדי אושפיזא.

יש לדון שלא יצא ידי־חובה בשמן גזול, דאולי בעינן שיהא השמן שלו דוקא, ומדברי הר"ן (פסחים דף ז) משמע שבנרות חנוכה לא יצא ידי־חובה אלא בשמן שלו, שכתב שם: להכי מברכין להדליק נר־חנוכה משום דאינו יוצא אלא בשל עצמו, כדאמרינן (בפרק במה מדליקין) דצריך לאשתתופי בפריטי. אולם יש לומר דמכיון שבזה שמדליק נאסר השמן בהנאה, על־ידי זה שנאסר בהנאה חשיב שנוי מעשה וקונה את השמן בשנוי־מעשה להיות שלו. ויסוד זה שעל־ידי שנאסר בהנאה חשוב שנוי־מעשה, יש ללמוד מדברי התוס' לקמן (דף נח ע"א ד"ה אע"פ) שכתבו: כפה שנתנתו לספר טהור מן־המדרס אף־על־פי שלא עשתה שום שינוי־מעשה, כיון דנאסר בהנאה על־ידי־כן חשוב כשינוי מעשה.